

ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКА ДО ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розкриваються наукові підходи та технологія забезпечення якості підготовки керівника до оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу, аналізуються властивості та характеристики якості освітнього процесу.

Ключові слова: професійна підготовка керівника загальноосвітнього навчального закладу, технологія підготовки керівника до оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу, якість освітнього процесу, стратегія якості освіти.

Постановка проблеми. Високі вимоги, що висуває сьогодення до будь-якої професії, актуалізують проблему професійної підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів (далі – ЗНЗ) у системі післядипломної педагогічної освіти, яка має розглядатися як: ефективна перетворювальна сила професійного розвитку керівників ЗНЗ; важливіший фактор кардинального оновлення їхньої ролі в освітньому просторі; специфічна сукупність різних форм, видів та засобів їхньої фахової підготовки та підвищення кваліфікації, що максимально враховує професійні та індивідуальні запити особистості; результат оптимального розв’язання проблеми надання професійних освітніх послуг керівникам з урахуванням потреб і специфіки навчальних закладів різних типів, що функціонують на території регіону та потребують об’єктивного оцінювання досягнутих результатів діяльності.

Кінцевою метою такого підходу є забезпечення адекватності якості післядипломної освіти керівників ЗНЗ сучасному етапу розвитку загальної середньої освіти, тобто кардинального підвищення якості підготовки керівників до оцінювання діяльності навчальних закладів. Відтак, стратегічним завданням професійної підготовки керівників ЗНЗ є трансформація кількісних показників

освітніх послуг у якісні з урахуванням реформаційних змін у сфері загальної середньої освіти, а також потреб та запитів слухачів [3].

Разом з тим, розглядаючи технологію та зміст підготовки керівників у закладі післядипломної педагогічної освіти як головну умову підвищення ефективності навчального процесу, завдання сьогодні полягає в тому, щоб дати керівнику науково обґрунтований комплекс професійних знань, умінь і навичок, розвинути у нього потребу в їх систематичному оновленні, виховати прагнення до постійного професійного зростання та саморозвитку на рівні теоретичного і практичного усвідомлення ролі та місця в управлінському процесі оцінювання результатів діяльності навчального закладу. Поставлена проблема вимагає наукового обґрунтування та практичної реалізації.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз дослідження оцінки результатів діяльності ЗНЗ ґрунтується на методології педагогічного менеджменту, яку розкрито в наукових працях В.І. Маслова, Ю.К. Конаржевського, В.М. Князева, Л.М. Ващенко, Г.В. Єльнікової, О.М. Козлова, О.М. Подимової, О.В. Попової, М.М. Поташника, В.С.Лазарева, В.Н. Сластьоніна, Н.Р. Юсуфбекової, С.І. Подмазіна, О.Я. Савченко, О.В. Хуторського.

Розробці проблеми моніторингу якості діяльності навчального закладу приділяють увагу О.Л.Ануфрієва, В.І.Бондар, Л.І.Даниленко, Г.А.Дмитренко, Т.М.Десятов, О.М.Коберник, Г.В.Єльнікова, Л.М.Забродська, Є.Р.Чернишова, Т.О.Лукіна, Г.А.Сухович, В.І.Маслов, В.С.Черепанов, Н.М.Чепурна [5].

Питання якості освіти та особистісно-професійного становлення індивіда в умовах змін життєдіяльності висвітлено в дослідженнях В.П.Андрущенко, І.Д.Беха, Б.С.Гершунського, І.А.Зязюна, В.Г.Кременя, Н.Г.Ничкало, В.В.Олійника, В.М.Мадзігона, О.Я.Савченко.

На реалізацію цих завдань спрямовані Орієнтовні критерії оцінювання діяльності ЗНЗ, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 14.02.2005 р., № 99.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначити наукові підходи та технологію забезпечення підготовки керівників до оцінювання результатів

діяльності загальноосвітнього навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений аналіз науково-педагогічної літератури, дослідницьких робіт та практичних матеріалів свідчить про те, що виникла нагальна потреба в розробці єдиного концептуального підходу до підготовки керівників у системі післядипломної педагогічної освіти з урахуванням нових умов, змісту та напрямів багатofункціональної діяльності ЗНЗ. Підготовка керівників ЗНЗ до такої діяльності має здійснюватися на засадах:

- андрагогіки (науки про навчання дорослих);
- акмеології (науки про досягнення вершин творчості);
- синергетики (науки про постійні зміни та нелінійність напрямів самоорганізуючої системи);
- інноватики (науки про нововведення);
- аксіології (науки про людину як найвищу цінність);
- менеджменту (науки про управління соціально-економічними процесами та системами).

За цих підходів зростає значущість післядипломної підготовки керівників до оцінювання діяльності ЗНЗ як структурної сукупності взаємообумовлених компонентів, що узгоджуються між собою за провідними науковими принципами та способами реалізації на державному, регіональному рівнях у чотирьох стратегічних напрямках: громадськість, соціально-професійна мобільність, технологічність, управлінська праця [4].

Вищезазначене дозволяє обґрунтувати методологічні основи розвитку та вдосконалення системи підготовки керівників до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ. На основі аналізу літературних джерел (Ю.К.Бабанський, В.І.Бондар, С.Г.Вершловський, Б.С.Гершунський, Л.І.Даниленко, Г.А.Дмитренко, Г.В.Єльнікова, Л.М.Калініна, Л.М.Карамушка, Ю.М.Кулюткін, Н.І.Клокар, В.І.Маслов, С.М.Ніколаєнко, В.В.Олійник, В.Г.Онушкін, М.М.Поташник, Н.Г.Протасова, В.О.Сластьонін, Т.М.Сорочан, Є.М.Хриков, Т.І.Шамова та ін.) окреслимо такі аспекти піднятої проблеми:

- система підготовки керівників ЗНЗ виступає як новий спосіб освітньої діяльності, спрямований на оволодіння ключовими і професійними компетентностями, професійним мисленням, професійними, діловими та особистісними якостями, що сприяють якнайповнішій реалізації власних сил, здібностей, досвіду і можливостей у процесі управління та оцінки результатів діяльності ЗНЗ;
- система підготовки керівників ЗНЗ спрямована на підвищення соціальної і професійної адаптації керівника в умовах освітніх змін та оновлення функціонально-посадових обов'язків. Зміст управлінської підготовки передбачає єдиний взаємообумовлений процес набуття цілісної системи професійно орієнтованих знань, умінь, навичок і цінностей та їх оптимального застосування на практиці при оцінюванні результатів діяльності ЗНЗ;
- система підготовки керівників ЗНЗ передбачає введення людського фактора у процес професійного, культуротворчого, особистісного розвитку керівників, сприяє створенню позитивних умов для їхньої самореалізації як професіоналів-управлінців з метою забезпечення якості і змісту навчально-виховного процесу на засадах гуманізації, демократизації, децентралізації та об'єктивізації результатів діяльності ЗНЗ.

У зазначеному контексті технологію підготовки у закладі післядипломної педагогічної освіти слід розглядати як цілісну систему кількісних і якісних перетворень у навчальному процесі, які необхідно здійснити щодо більш повного задоволення професійних і практичних запитів визначеної категорії керівників та досягнення відповідного рівня професійної компетентності у вирішенні завдань оцінки результатів діяльності ЗНЗ [2].

В організаційному відношенні технологія підготовки керівників до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ має враховувати такі вимоги:

- сучасний рівень розвитку навчальних закладів, запити керівників на підставі гнучкої взаємодії основних освітніх ланок базової і післядипломної освіти, курсового і міжкурсного періодів;
- зв'язки базової освіти керівників з їхньою безпосередньою професійною

діяльністю та необхідністю кваліфікаційного вдосконалення;

- взаємозв'язок результативності курсової підготовки керівників і підсумків атестації, що базується на діагностично-прогностичній основі;
- діючі системи матеріального і морального стимулювання результатів навчання і підвищення кваліфікації, підготовки і перепідготовки керівних кадрів;
- гнучкість процесу навчання в системі підготовки та курсового підвищення кваліфікації керівників ЗНЗ, який би відповідав їхнім професійним та індивідуальним запитам;
- міжкурсний період професійного навчання керівників, який гнучко поєднує теоретичний та практичний блок питань, пов'язаних з оцінкою результатів діяльності ЗНЗ;
- регіональна доцільність обов'язкових форм підвищення кваліфікації та необхідність запровадження інноваційних підходів до індивідуалізації та диференціації навчальної діяльності керівників;
- динамічна адаптивна структура інституту післядипломної педагогічної освіти, здатна оперативно реагувати на задоволення освітньо-кваліфікаційних потреб керівників;
- демократичний стиль керівництва та висока культура управлінської праці в системі підвищення кваліфікації керівників ЗНЗ.

Ґрунтуючись на цих положеннях, слід виділити основні технологічні прийоми підготовки керівника до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ:

- 1) досягнення загальнонаукового рівня підготовки керівників ЗНЗ у системі післядипломної педагогічної освіти;
- 2) забезпечення змістовно-функціональних складової процесу підготовки керівника до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ;
- 3) урахування управлінсько-організаційного аспекту підготовки керівника до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ.

В основу даного підходу покладено наукові принципи, що базуються на загальних положеннях філософської антропології, соціальної філософії, філософії освіти, етики та філософської культурології і розглядаються нами як засіб

методологічного аналізу тієї сторони об'єкта пізнання, яка нами досліджується, а саме: підготовки керівників до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ [1].

Серед пріоритетних принципів слід виділити такі:

- демократизм і зростання соціального статусу керівника ЗНЗ, його суб'єктивний розвиток і саморозвиток; пріоритет професійно компетентної творчої особистості;
- обов'язковість і неперервність підвищення кваліфікації керівника ЗНЗ, конкретизація форм, видів і строків навчання з метою досягнення якісного рівня управлінської підготовки до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ;
- встановлення взаємних прав, обов'язків і відповідальності державних органів управління освітою, керівників шкіл і навчальних закладів післядипломної освіти на основі нормативно-правового та організаційно-педагогічного забезпечення функціонування і розвитку ЗНЗ;
- державна підтримка підвищення кваліфікації керівних кадрів ЗНЗ як єдиної цілісної підсистеми в системі післядипломної педагогічної освіти в умовах зміни парадигми суспільного розвитку, типу культури, освіти, виховання;
- профілювання і спеціалізація системи підвищення кваліфікації керівників ЗНЗ як необхідної умови зростання конкурентоздатності керівників-професіоналів на ринку освітньої праці; індивідуалізація навчання, стимулювання самоосвіти з урахуванням професійних інтересів, запитів, потреб суспільства і особистості;
- гнучкість і цілісність, єдність цілей і засобів їх реалізації в усіх ланках підвищення кваліфікації в умовах інституціональної інтеграції освітнього процесу і тісної взаємодії різних типів вищих навчальних закладів системи післядипломної педагогічної освіти (інститутів післядипломної педагогічної освіти, педагогічних університетів і інститутів, навчальних центрів тощо) з питань підвищення кваліфікації та підготовки керівників до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ;
- фундаменталізація, посилення методологічної складової змісту підвищення кваліфікації, яка забезпечує універсальність і інтердисциплінарність

отриманих знань; вивчення основних теорій, законів, принципів, понять, основоположних наукових ідей і концепцій; можливість застосувати набуті знання, вміння та навички до практичної оцінки результатів діяльності ЗНЗ;

- різноманітність і вибірковість, зростання професійної компетентності керівника за рахунок введення нових спеціальностей, програм, курсів за вибором, застосування новітніх методик і технологій, удосконалення вмінь вчитися; автономність у виборі змісту і форм підвищення кваліфікації в залежності від особистих потреб і запитів; урахування пріоритетів індивідуального розвитку; стимулювання мотивації до неперервного підвищення кваліфікації як необхідної умови підготовки до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ;

- налагодження зворотного зв'язку, що дає змогу через одержання інформації різними каналами аналізувати її, вносити корективи у зміст навчання, плани й програми, запроваджувати альтернативні освітні моделі з метою удосконалення підготовки керівника до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ;

- проектування подальшого розвитку системи підвищення кваліфікації керівників навчальних закладів на основі розробки і впровадження сучасних освітньо-інформаційних програм, технологій, концептуальної перебудови навчального процесу, маркетингу освітніх послуг та формування на цій основі моделі підготовки керівника до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ;

- встановлення відповідальності керівника за підтримку рівня кваліфікації, достатнього для виконання функціонально-посадових обов'язків; своєчасність проходження атестації на підтвердження або підвищення рівня управлінської кваліфікації у відповідності до займаної посади, чинного законодавства про освіту та досягнутих результатів діяльності ЗНЗ.

У цьому напрямі заклади післядипломної педагогічної освіти виконують чотири основні взаємопов'язані між собою функції:

- 1) розвивають професіоналізм керівника з питань підготовки до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ;

- 2) забезпечують науково-методичний супровід та технічний рівень навчальної діяльності;

3) створюють умови для належної професійної підготовки керівників до оцінювання результатів діяльності ЗНЗ;

4) упроваджують передовий вітчизняний та зарубіжний досвід підвищення якості оцінювання результатів діяльності ЗНЗ.

Як *висновок* зазначимо, що для реалізації основних вимог та стратегії досягнення якості оцінювання результатів діяльності ЗНЗ пропонуємо наступне:

- визначити мету, завдання та етапи моніторингу якості діяльності ЗНЗ;
- розробити технології, показники та критерії оцінки діяльності ЗНЗ;
- провести комплексне спостереження за змінами показників та критеріїв діяльності ЗНЗ;
- спрогнозувати напрями діяльності ЗНЗ з урахуванням тенденцій, особливостей та перспектив його розвитку;
- здійснити корегування діяльності ЗНЗ щодо прогнозованого результату;
- забезпечити ефективне функціонування ЗНЗ за умов удосконалення системи управління;
- підвищити професійну компетентність педагогів та керівників ЗНЗ в умовах якісних змін в управлінні та організації навчального процесу в системі післядипломної педагогічної освіти.

До подальшого напрямку дослідження слід віднести наукове обґрунтування та реалізацію освітньої стратегії державного та регіонального управління якісними і кількісними перетвореннями в системі загальної середньої освіти.

Література

1. Вознюк Т.Г. Менеджмент навчально-виховного процесу: навч.-метод. посібник / Т.Г.Вознюк. – К.: Здоров'я, 2002. – 128 с.
2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти / Ред. О.А. Кривенко. К.: КНТ, 2004. – 88 с.
3. Компетентістний підхід у сучасній освіті: Світовий досвід та українські перспективи : (бібліотека з освітньої політики) / [Кол. авт. Н.М. Бібік та ін.; Під заг. ред. О.В.Овчарук] МОН України. – Київ: [К. І.С.], 2004. – 111 с.
4. Модернізація освіти в Україні: аналітичний огляд результатів всеукраїнського опитування керівників ЗНЗ у 2004 році [під заг. ред. О. Овчарук, О. Локшиної]; МОН України. – Київ: [К.І.С.], 2004. – 32 с.
5. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / [За заг. ред. О.І. Локшиної]; МОН України. – Київ: [К.І.С.], 2004. – 128 с.

Мельник В. К.

ТЕХНОЛОГИЯ ПОДГОТОВКИ РУКОВОДИТЕЛЯ К ОЦЕНИВАНИЮ
РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧЕБНОГО
ЗАВЕДЕНИЯ В СИСТЕМЕ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ

В статье раскрываются научные подходы и технология обеспечения качества подготовки руководителя к оцениванию результатов деятельности общеобразовательного учебного заведения, анализируются свойства и характеристики образовательного процесса.

Ключевые слова: профессиональная подготовка руководителя общеобразовательного учебного заведения, технология подготовки руководителя к оцениванию результатов деятельности общеобразовательного учебного заведения, качество образовательного процесса, стратегия качества образования.

TECHNOLOGY OF SCHOOL LEADER PREPARATION TO THE EVALUATION
OF SCHOOL RESULTS ACTIVITY IN THE SYSTEM
OF IN-SERVICE TEACHER TRAINING

The scientific approaches and technology of providing the school leader quality preparation is opened up in the article and the evaluation of school results activity, properties and descriptions of the quality of educational process are analysed.

Keywords: professional preparation, technology of preparation the school leader to the evaluation of school results activity, quality of educational process, strategy of quality

ДАНІ УЧАСНИКА

Всеукраїнської науково-практичної конференції

«Проблеми розвитку післядипломної педагогічної освіти у сучасному суспільстві»

(26-27 травня 2011 р., м. Херсон)

1. Мельник Валентина Костянтинівна.
2. Кандидат педагогічних наук.
3. Доцент.
4. Кафедра менеджменту освіти, економіки та маркетингу ЦППО ДВНЗ «УМО» НАПН України, м. Київ.
5. Доцент кафедри.
6. 04053, м. Київ, вул. Артема, 52-а, корпус 3, каб. 4.6.2.
7. 03179, м. Київ, вул. Уборевича, 19-а, кв. 127.
8. 044-481-38-47, моб. 0989148733.
9. Наукова стаття, доповідь.
10. «Технологія підготовки керівника до оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти».

20.04.2011 року

В.К. Мельник